

Abikaasade varaühisus uue perekonnaseaduse järgi

Lea Laarmaa
Riigikohtunik

Perekonnaseaduse rakendussätetest tuleneb, et kui enne käesoleva seaduse jõustumist sõlmitud abieluvaraleping ei näe ette teisti, kohaldatakse enne käesoleva seaduse jõustumist sõlmitud abielude puhul abikaasadevahelistele varalistele suhetele alates seaduse jõustumisest, s.o 1. juulist 2010. a selles seaduses varaühisuse kohta sätestatud (§ 211).

Abikaasade varaühisus seoses abielu üldiste õiguslike tagajärgedega:

Sõltumata abikaasade valitud lepingulisest varasuhtest näeb uus perekonnaseadus ette võimaluse, et perekonna eluaseme tavalise sisustuse esemed võivad kuuluda abikaasadele ühiselt (§ 22 lg 2), s.o sätestatakse abikaasade tarbevara ühisus.

Abielu kehtetuks tunnistamise korral (abielu tühine) kohaldatakse nende varalistele suhetele seltsingu kohta käivaid sätteid (PKS § 14 lg 2, VÕS § 589 lg 1), s.o seltsinglaste varaühisus.

Kui abielu tunnistatakse kehtetuks seetõttu, et üks abielluja varjas teise eest, et ta on abielus või mõjutas teist abielluma pettuse, ähvarduse või vägivallega, võib kohus kohaldatakse kahjustatud poole nõudele poolte varalistele suhetele varaühisuse sätteid. (§14 lg 3), s.o poolte varaühisus.

Abikaasade varasuhted – vara ühisus

Sarnaselt varasema perekonnaseadusega on §-s 25 sätestatud, et varaühisuse puhul lähevad abikaasade ühisomandisse varaühisuse kestel omandatud esemed ning abikaasade muud varalised õigused. Erisus on selles, et varaühisuse kestel ei saa abikaasa nõuda ühisvara jagamist. Abikaasad jagavad ühisvara varaühisuse lõppemisel (§ 37 lg 1).

Ühisvara ühtsuse põhimõte

Ühisvaras abikaasa oma osa ja üksiku ühisvarasse kuuluva ese käsutamise piirang. Abikaasad teostavad ühisvaraga seotud õigusi ja kohustusi ühiselt, kui pole kokku lepitud teisti (§ 28 lg 1).

Ühisvara ühise valitsemise põhimõte

Kui abikaasad valitsevad ühisvara ühiselt, võivad nad ühisvaraga tehinguid teha ja sellega seostud õigusvaidlusi pidada ainult ühiselt või teise abikaasa nõusolekul. Ühisvara hulka kuuluva vallasasja või õiguse käsutamisel eeldatakse teise abikaasa nõusolekut (§ 29 lg 1).

Ühisvaraga tehtud tehingu tühisus

Seadus sätestab abikaasa nõusolekuta ühisvara hulka kuuluvate esemetega tehtud nii ühepoolse kui ka mittepoolse tehingu tühisuse (§ 31 lg 1, § 32).

Ühisvarasuhte lõppemisel ühisvara jagamine

Ühisvara jagatakse abikaasade vahel kaasomandi lõpetamise sätete kohaselt võrdsetes osades, kui pole kokku lepitud teisiti (§ 37 lg 3).